

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บ้านภู : อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนา
ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ผู้วิจัยนำเสนอประกอบด้วย สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของชุมชนผู้ไททั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และอัตลักษณ์

1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนผู้ไททั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม
และวัฒนธรรม

พื้นที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ พื้นที่ผลิตสร้างวัฒนธรรม การนิยามสร้าง
สัญญาและให้ความหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสังคมมนุษย์อยู่ใน
กระบวนการที่เรียกว่าการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration)
ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สังคมถูกสร้างซ้ำ (Reconstructed) อยู่ทุกขณะโดย ‘องค์ประกอบ
พื้นฐาน’ (Building Blocks) ของสังคม ซึ่งก็คือ มนุษย์ บริบทของหมู่บ้านและอัตลักษณ์
ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู ถูกจัดวางพร้อมทั้งประกอบสร้างวัฒนธรรมเพื่อเป็นพื้นฐาน
การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน เพราะมีอัตลักษณ์แสดงถึงความแท้จริง
ดั้งเดิมและประดิษฐ์สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นจุดและดึงดูดนักท่องเที่ยว ชาวบ้านและภาครัฐ
หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการศึกษา ได้เข้ามาสนับสนุนพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานจนกระทั่งชุมชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง จึงค่อย ๆ ถอยออกไป
เพื่อให้ชุมชนได้จัดการตนเองเหมือนอย่างทุกวันนี้ ชาวบ้านภู ตำบลบ้านเป้า
อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร เป็นหมู่บ้านผู้ไทแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ที่ราบสูงเนินเขา
“หินเหล็กไฟ” ที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร เป็นกลุ่ม
ชาติพันธุ์ผู้ไทกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับผู้ไท หรือที่เรียกว่า “ไทอีสาน” หรือ

“คนอีสาน” ตั้งถิ่นฐานทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากตัวจังหวัดมุกดาหารประมาณ 70 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหารประมาณ 6 กิโลเมตร คำเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “ภู” หรือชาวบ้านเรียกว่า “บ้านภู” เดิมเคยใช้ชื่อว่า “บ้านหลุบภู” เพราะตั้งอยู่หลุบภูเขาบนเนินมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงรอบล้อมด้วยภูจ้อก้อ ภูผาขาว ภูผาแดง และภูหินเหล็กไฟ แวดล้อมไปด้วยป่าเขาสลับซับซ้อนลาดเอียงไปทุกทิศทาง อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันสวยงาม ประกอบด้วยกลุ่มคนชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นส่วนใหญ่ จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 259 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 1,224 คน แยกเป็น ชาย 612 คน หญิง 612 คน นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด มีวัด 2 แห่ง และสำนักสงฆ์ 3 แห่ง อยู่ในเขตการปกครองตำบลบ้านเป่า โดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้านดูแลและอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านเป่า มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประเภทเกษตรกรรมเป็นหลัก นอกพื้นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับปศุสัตว์ พาณิชยกรรม หัตถกรรม รับราชการ ธุรกิจท่องเที่ยว รับจ้างทั่วไปเมื่อสิ้นฤดูกาลเก็บเกี่ยว สำหรับประชากรบางส่วนประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นหลักและอาชีพเสริมเมื่อว่างจากงานหลัก ซึ่งอาชีพหลังนี้เพิ่งเกิดขึ้นมาในช่วง ปี พ.ศ. 2549 หลังจากที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน โดยได้ทำรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชนปัจจุบันมาอัตราสูงขึ้นมาเมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ ที่ยังไม่มีธุรกิจประเภทนี้เกิดขึ้นมารายได้เฉลี่ย 89,254 บาทต่อคนต่อปี

1.2 อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้านภู

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เป็นการกระทำกิจกรรมที่พวกเราทำเป็นทั้งตัวกำหนดโครงสร้าง (Structure) กำหนดรูปลักษณะให้กับโลกทางสังคมที่อยู่รายรอบตัวเรา และขณะเดียวกันการกระทำของพวกเราถูก กำหนดโครงสร้างโดยโลกทางสังคมดังกล่าวเหล่านั้น แนวคิดเรื่อง ‘โครงสร้างสังคม’ (Social Structure) เป็นความสัมพันธ์กันหลายมิติ ชาวบ้านภูคงมีสำนึกในความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทอยู่อย่างชัดเจน “อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” ชาวผู้ไทหมู่บ้านภูบอกตัวเองว่าเหมือนแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น สร้างเป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ความเป็นชาวผู้ไทหมู่บ้านภู อันประกอบด้วย 1) การตั้งถิ่นฐาน 2) บ้านเรือนและที่อยู่อาศัย 3) ภาษาพูดผู้ไท 4) การแต่งกาย 5) อาหาร 6) วิถีชีวิตวัฒนธรรมชนเผ่าผู้ไท 7) ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม 8) ความเชื่อ 9) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

10) โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ 11) ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน รวมทั้ง การผลิตสินค้า และบริการของชุมชน

2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของหมู่บ้านภู

การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาวบ้านภูดำเนินการแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา ในช่วงแรก ๆ แต่ต่อมานั้น ส่วนใหญ่เป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน โดยหลักแนวทางการดำเนินงาน คือ การท่องเที่ยวจัดการให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า หรือวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีนักท่องเที่ยว ทุนทางวัฒนธรรมและตัวแทนทั้งในและนอกชุมชน เป็นกลไกสำคัญ ประกอบด้วย

1) การจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนา โดยชาวบ้านดำเนินการคัดเลือกผู้นำคุ้ม ประชาชนชาวบ้านและคณะกรรมการกลางหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านเพื่อเข้ามาบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน จากสำนึกความเป็นชาวผู้ไทหมู่บ้านภู ลูกขึ้นเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องการบริหารการพัฒนาประเทศและชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

การจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนา ในวิธีการนี้ชาวบ้านภูดำเนินการเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เริ่มต้นจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์และบริบทสถานการณ์ที่ได้เข้ามากระทบกับชุมชนบ้านภู เพื่อให้ทุกคนในชุมชนตระหนักรู้ร่วมกัน จึงได้ร่วมมือกันแก้ไขหรือเผชิญกับปัญหานั้น ๆ ซึ่งกลุ่มโฮสเตย์บ้านภู มีองค์ประกอบด้วย สมาชิกของกลุ่ม คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ระเบียบการดำเนินงาน ของกลุ่ม กิจกรรมที่กลุ่มร่วมกันดำเนินงาน และสุดท้าย ทุนดำเนินงานของกลุ่มหรือองค์การบริหารการพัฒนา

2) สำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไทหมู่บ้านภู

ชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูได้รับรู้ถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างชุมชน ต่างกลุ่มชาติพันธุ์และชาวบ้านภูแสดงตนเองและลักษณะตัวตนจะสิ้นไหลตลอดเวลาเมื่อเผชิญหน้ากับคนอื่นหรือกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ในบริบทที่แตกต่าง เพื่อการคงดำรงอยู่ของตนเอง การรับรู้ความแตกต่างได้นำไปสู่การสืบค้นความเป็นชาติพันธุ์ของคนในชุมชนในช่วงปี พ.ศ. 2548-2549 โดยการนำของ ประชาชนชาวบ้านคือ อาจารย์ถวัลย์ ผิวขำ อาจารย์บุญธรรม แก้วศรีนวม และผู้อำนวยการ

ประยงค์ แสนสุข อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านภู ซึ่งอาจารย์ทั้งสองท่านก็เป็นข้าราชการ บำนาญและเป็นอดีตคุณครูโรงเรียนบ้านภูด้วย การรับรู้ดังกล่าวได้ทำให้เกิดสำนึกทางชาติพันธุ์ขึ้นกับชาวบ้าน ซึ่งแสดงออกผ่านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ภายใต้บริบทการท่องเที่ยวนั้นผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านภู ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่นับถือ ศาสนาพุทธที่มีบรรพบุรุษอพยพเคลื่อนย้ายมาจากประเทศเวียดนามผ่านมายังประเทศลาวและข้ามแม่น้ำโขงมาสร้างบ้านแปลงเมืองอยู่ที่บ้านภูในปัจจุบัน ซึ่งก็ได้มีการอพยพ ย้ายถิ่นฐานมาหลายครั้งเช่นกัน แต่ก็ยังคงดำรงรักษาอัตลักษณ์ และนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ภาษาพูดผู้ไท ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู เป็นต้น

3) การนิยามความเป็นผู้ไทภายใต้บริบทการท่องเที่ยวหรือสถานการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การนิยามความเป็นผู้ไทในกรณีของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภูนี้ได้มีการนิยามความเป็นผู้ไทแตกต่างไปจากฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู เป็นต้น เพราะศูนย์เรียนรู้ชุมชน บ้านภูนั้น ได้เกิดขึ้นในช่วงที่ชุมชนต้องการรื้อฟื้นความเป็นความเป็นผู้ไทขึ้นมาใหม่ ประกอบกับกระแสการท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาในชุมชนมีมากขึ้น จึงทำให้การนิยามความเป็นผู้ไท เพื่อเสนอในบริบทดังกล่าว เป็นไปในลักษณะของการนำเสนอความเป็นผู้ไทแบบโบราณดั้งเดิมที่เน้นความเป็นผู้ไทแท้ โดยพยายามที่ไม่ปรุงแต่งหรือปรับเปลี่ยนให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นของแท้ดั้งเดิม เพื่อช่วยอนุรักษ์สืบสาน และรื้อฟื้นความเป็นผู้ไทให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

ขณะเดียวกันเป็นการประกาศความเป็นผู้ไทแบบของแท้ให้คนอื่นได้รับรู้ผ่านกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ในขณะที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู เป็นต้น

4) การเลือกสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภูหรือความเป็นผู้ไทตามคำนิยามที่กำหนดขึ้น ซึ่งการนำสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมมานำเสนอหรือแสดงออกถึงความเป็นผู้ไทของบ้านภูผ่านวิธีการต่าง ๆ คือ

ประการแรก การรื้อสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นการนำของเก่าหรือการใช้ของเก่ามาใช้สร้างสัญลักษณ์ที่สูญหายหรือกำลังจะสูญหายไป เช่น แกงกระบั้งเทิง การแต่งกายชุดชนเผ่าผู้ไทของหมู่บ้านภู การแสดงศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น

ประการที่สอง การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ “ประดิษฐ์ขึ้นใหม่” เช่น การสร้างการเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 6 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ลดรายจ่าย ฐานการเรียนรู้เพิ่มรายได้ ฐานการเรียนรู้การประหยัด ฐานการเรียนรู้วิถีชีวิตชนเผ่าผู้ไทบ้านภู ฐานการเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และฐานการเรียนรู้เอื้ออาทร

ประการที่สาม การผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นการใช้ของเดิมที่มีอยู่ นำเสนอความเป็นผู้ไท เช่น การจัดพิธีกรรมบายศรีสูตรขวัญแก่นักท่องเที่ยว อาหารการกิน ผลิตภัณฑ์ในชุมชน เป็นต้น

5) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ด้วยกระบวนการอัตลักษณ์เพื่อเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวผ่านศูนย์เรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฐานเรียนรู้ลานวัฒนธรรมผู้ไทบ้านภู และบ้านพักโฮมสเตย์ รวมทั้งกลุ่มทอผ้าและกลุ่มต่าง ๆ

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ซึ่งในหลายประเทศมีกลุ่มคนผู้ไทอาศัยอยู่ แต่ไม่ว่าอยู่ที่บ้านภูหรืออยู่ที่ใดก็ตาม อัตลักษณ์ถูกสร้าง รื้อสร้าง ผลิตซ้ำหรือนิยามขึ้นมาใหม่เพื่อนำเสนอเพื่ออะไรบางอย่าง ชาวบ้านภูนำเสนอเพื่อเป็นจุดขายดึงดูดนักท่องเที่ยวนั้น ได้ถูกนำเสนอผ่านพื้นที่ทางสังคม ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ได้แก่ ประวัติศาสตร์เรื่องราวความเป็นมาของบ้านภู สภาพทั่วไปของบ้านภู รวมทั้งเป็นสถานที่จัดแสดงศิลปวัฒนธรรม เครื่องมือเครื่องใช้ใน การดำรงชีพชนเผ่าผู้ไท ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ฐานลดรายจ่าย เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำสวนครัว และลดละเลิกอบายมุข ฐานเพิ่มรายได้ เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องสัมมาชีพ กลุ่มอาชีพ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ฐานประหยัด เรียนรู้เกี่ยวกับการออมและกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน ฐานเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชนเผ่า การสืบทอดภูมิปัญญา การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฐานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรียนรู้การใช้วัตถุดิบในชุมชน ประกอบอาชีพ ปศุสัตว์ ไม้ รักษาป่า แหล่งน้ำ และฐานเอื้ออาทร เรียนรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือคนด้อยโอกาสในชุมชน และรู้จักสามัคคี ลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู ได้แก่ บายศรีสูตรขวัญ การแสดงวงดนตรีพื้นเมือง กินขันโตก ชมการแสดงฟ้อนผู้ไท และชมการแสดงวิถีชีวิตของชนเผ่าผู้ไทลงช่วง เข็นฝ้าย ทุกพื้นที่ชาวบ้านได้นำสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือ ภาษาผู้ไท การแต่งกายด้วยชุดแบบชนเผ่าผู้ไทแบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ ทั้งหญิงและชายที่เข้ามาร่วมทำงานแต่ละแห่งแต่ละครั้ง ได้มีการจัดแสดงวัตถุสิ่งของที่อยู่

ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู อันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทที่นิยามขึ้นมาใหม่ เช่น เสื้อแบบพื้นเมืองของคนผู้ไทอดีต ผ้าซิ่นลายขวาง ลายจก และลายก่านคอคควาย (ลายซิ่นทิวของชาวผู้ไทอีกลายหนึ่ง) งานหัตถกรรม เช่น งานปักลายเสื้อผู้ไท ถักทอผ้าทอพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีการฝึกเด็กและเยาวชนให้หัดจักรสานไม้ไผ่ และปักลายออกแบบลายเสื้อปักมือชาวผู้ไทด้วยเป็นต้น

การพูดคุยกันด้วยภาษาผู้ไทที่มีคำศัพท์และสำเนียงผู้ไทแท้จริง อาจารย์ถวัลย์ กำหนดให้คนมาร่วมทำงานในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละที่ใช้พูดคุยสื่อสารกันด้วยภาษาผู้ไท การจัดประเพณีเลี้ยงขันโตกเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกินโตกเป็นหมู่คณะ การถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชนให้นักท่องเที่ยวฟังโดย อาจารย์ถวัลย์ พร้อมทั้งร้องเพลงเกี่ยวกับ วิถีคนผู้ไทบ้านภูในขณะเดียวกันนั้น การแสดงพ็อนรำในชุดต่าง ๆ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและแสดงประกอบในงานเลี้ยงขันโตกให้นักท่องเที่ยวชม รวมทั้งการสอนเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่เรียนรู้การพ็อนรำไปด้วยระหว่างการแสดง ซึ่งเด็ก ๆ เยาวชนพ็อนรำอยู่ ช่างเวทีกการแสดงด้วย

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทที่ถูกปรับเปลี่ยนหรือนิยามขึ้นมาใหม่ เพื่อนำเสนอในศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภู โดยผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ชุดแบบชนเผ่าผู้ไท ที่คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว กำหนดให้ผู้ที่มาร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งชุดพื้นเมืองชุดเผ่า รวมทั้งสินค้าทางวัฒนธรรมที่วางขายอยู่ในพื้นที่จัดแสดงและจำหน่ายไม่ว่าเป็นเสื้อแบบพื้นเมืองของคนผู้ไท ผ้าซิ่นทิวลายขวาง ลายจกและลายก่านคอคควาย ย่อม อาหารแจ่วซ่มผู้ไท ผลไม้ ผ้าทอพื้นเมือง เสื้อผ้าปักด้วยมือลวดลายต่าง ๆ แสดงสำนึกความเป็นผู้ไท นอกจากนี้ยังมีการพูดภาษาผู้ไทที่มีคำศัพท์ และสำเนียงผู้ไทแท้ ๆ ที่ทางคณะกรรมการ กำหนดให้คนที่มาร่วมทำงาน ทุกคนใช้พูดคุยกัน

ขณะเดียวกันส่วนประวัติศาสตร์ของชุมชนนั้น ได้ถูกนำเสนอออกมาผ่านการเล่าของ อาจารย์ถวัลย์ (ผู้นำการก่อตั้งกลุ่มเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคนหนึ่ง) ให้นักท่องเที่ยวฟัง ส่วนการพ็อนรำนั้น ได้นำเสนอเป็นการแสดงในชุดต่าง ๆ แสดงในช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงหมู่บ้าน และเข้ามายังศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภูโดยพร้อมเพียงกันแล้ว ซึ่งวัน ๆ อาจเล่าหลายครั้งตาม จำนวนคนมาศึกษาดูงานและเข้ามาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนหรือไม่พักคืนก็ตาม อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน

6) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน

‘การท่องเที่ยว’ ความเป็นรัฐถูกกำหนดออกเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศภายใต้รัฐไทยซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์และทุนนิยมหลังไหลป่าเข้ามาถึงหมู่บ้าน หมู่บ้านชุมชนต้องมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งยอมรับต่อผู้ต้อนรับเพื่อการดำรงคงอยู่ ดังนั้น เมื่อชาวผู้ไทที่ร่วมทำงานอยู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภู ได้มีการปะทะสังสรรค์กับคนในกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ที่เข้ามาเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้ พวกเขามีการแสดงออกหรือนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองแตกต่างกันไปในแต่ละการปฏิสัมพันธ์ หรือในแต่ละสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คือ บางสถานการณ์ชาวบ้านแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์หรือความเป็นผู้ไทน้อย แต่ในบางสถานการณ์ชาวบ้านแสดงอัตลักษณ์ทางพันธุ์ความเป็นผู้ไทมาก ขึ้นอยู่กับผู้ที่ชาวบ้านปฏิสัมพันธ์ด้วย

สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านหยิบเลือกหยิบขึ้นมาใช้เพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในแต่ละสถานการณ์หรือในแต่ละสถานการณ์หรือในแต่ละการปฏิสัมพันธ์นั้น จึงมีความมากน้อยแตกต่างกัน เช่น เมื่อพวกเขามีการปฏิสัมพันธ์กับคนไทยที่ไปเที่ยวในศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภู พวกเขาแสดงออกถึงความเป็นผู้ไทด้วยการใช้ภาษาผู้ไทในการพูดคุยสนทนากับนักท่องเที่ยวมีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแบบผู้ไทหรือเสื้อผ้าแบบพื้นเมือง แต่ในกรณีที่นักท่องเที่ยวฟังภาษาผู้ไทไม่รู้เรื่องพวกเขาใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อสารแทนภาษาผู้ไท ในขณะที่ก็ยังแสดงออกถึงความเป็นผู้ไทอยู่ด้วยการใส่เสื้อผ้าการแต่งกายแบบผู้ไท

การนำเสนอหรือแสดงออกอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู ในแต่ละการปฏิสัมพันธ์หรือในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและลานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภูจึงถูกแสดงออกมากบ้างน้อยบ้างต่างกัน ภาพตัวแทนของความเป็นผู้ไทที่ชาวผู้ไทนิยามขึ้นเพื่อนำเสนอในแต่ละการปฏิสัมพันธ์ หรือในแต่ละสถานการณ์จึงแตกต่างกัน อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทหรือความเป็นผู้ไท จึงเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งคงที่ หากแต่ถูกปรับเปลี่ยน

หรือนิยามขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะพวกเขาต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มต่าง ๆ และต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

ชาวบ้านภูกับการ “ขาย” ความเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรม ผู้ไทให้แก่นักท่องเที่ยว ได้เข้ามาสัมผัสจึงเกิดภายใต้สถานการณ์การปะทะ ระหว่างความเป็นชาติพันธุ์กับ

การพัฒนาของสังคมเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้ “บ้านภู” กลายเป็น “ฐานการผลิต” สร้างชุมชนหรือพื้นที่ทางการค้า ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ชาติและระดับโลกด้วย ดังเห็นว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งชาวตะวันตก ญี่ปุ่นที่ได้แวะเวียนเดินทางมาพัก อาศัยสัมผัสสัมผัสกับวิถีชีวิตผู้ไทในบ้านภูด้วยเช่นกัน แม้ว่าการซื้อขายและบริโภค การท่องเที่ยวของไฮมสเตย์เป็นเพียงการสร้างภาพตัวแทนแสดงผ่านสัญลักษณ์เท่านั้น

กระบวนการสร้างภาพตัวแทนในฐานะตัวแทนของ วัฒนธรรมและ ปฏิบัติการเชิงสัญลักษณ์นั้น มีอำนาจในการครอบงำทาง อุดมการณ์ในการสร้างระบบ ความคิดอุดมการณ์และวัฒนธรรมให้กลายเป็นระบบหลักของสังคมได้เช่นนี้ภาพชีวิต ของชาวบ้านภูหมู่บ้านผู้ไท จึงเปิดประตูสู่สายตาของกลุ่มคนภายนอกได้คมชัดมากกว่า ที่เคยเป็นมาในอดีต เพราะยุคสมัยนี้ “วัฒนธรรมขายได้” ตาม “Concept” ที่ว่าแปลง “คุณค่า” สู่ “มูลค่า” นั้นเอง

3. การสร้างรูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนา ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน

ชาวบ้านภูและผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อค้นหาศักยภาพ ปัญหาหรืออุปสรรค อีกทั้งโอกาสที่ชาวบ้านภูดำรงอยู่ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และการดำเนินงานตามที่รัฐออกนโยบายให้ปฏิบัติ นั้น ซึ่งในการสร้างรูปแบบการบริหาร การพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท ได้ดำเนินงานประกอบด้วย

3.1 สำรวจปัญหาความต้องการในการดำเนินงานเพื่อการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมชาวบ้านภู โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาอุปสรรค และโอกาส ของการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวของชาวบ้านภู

3.2 กำหนดแนวทางการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนของบ้านภู โดยส่งเสริมกระบวนการ ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการอัตลักษณ์

3.3 การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู

กระบวนการวิเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย กำหนดพื้นที่เป้าหมาย การสะท้อนภาพปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนา การปฏิบัติการวางแผน การบริหารการพัฒนาการนิยามความเป็นผู้ไทของหมู่บ้านภู การประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนหมู่บ้านภู และสุดท้ายเป็นการถอดบทเรียนและเสนอรูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

4. การกำหนดยุทธศาสตร์อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามประชากรกลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้ ได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

4.1 วิสัยทัศน์ : เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ยกกระตือรือร้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างอาชีพ รายได้ ความสุข สานพลังความร่วมมือ ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์มั่นคง

4.2 พันธกิจ : ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบและกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ของชุมชน 2) สร้างความเข้าใจและตระหนักการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) สร้างศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 4) พัฒนาการบริหารจัดการชุมชน

4.3 ยุทธศาสตร์ : ประกอบด้วย 1) สร้างจิตสำนึกคนในชุมชน 2) พัฒนาการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม 3) สร้างความพึงพอใจ 4) พัฒนาชุมชนเข้มแข็งมีรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชน 5) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 6) พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน 7) เสริมสร้างศักยภาพองค์กรการจัดการท่องเที่ยว

4.4 แนวทางการพัฒนา อันได้แก่ 1) ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในชุมชน แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนติดป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถมองเห็น การจัดการขยะ สร้างและพัฒนาแหล่งน้ำ 2) ปรับปรุงคุณภาพและจำนวนของสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง สถานที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก 3) พัฒนาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีตำนานร่วมกันแบบเชื่อมโยงจังหวัดในภูมิภาคหรือ

กลุ่มจังหวัดเดียวกัน 4) บูรณาการทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ควบคู่กับทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ตลาดภูเขา 5) ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม 6) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำการตลาดแบบดิจิทัล (Digital Marketing) เช่น การจัดทำคลิปวิดีโอ (Clip VDO) โหลดบนอินเทอร์เน็ต 'You Tube' 7) สนับสนุนการสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาทิ Walk Rally หารชมะ เป็นต้น 8) รณรงค์ให้เด็ก เยาวชนและประชาชน เห็นความสำคัญวัฒนธรรมท้องถิ่น และการใช้ภาษาต่างประเทศ 9) จัดให้มีถนนวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

4.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว : กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมี ส่วนร่วมของชุมชนบ้านที่ชุมชนร่วมกันกำหนดมีหลากหลาย การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม 3 โปรแกรม คือ 1) เมนู 1 วัน 2) เมนู 2 วัน 1 คืน และสุดท้าย เมนู 3 เป็นจัดกิจกรรมบริเวณลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู ตอนภาค กลางคืน กิจกรรมที่สำคัญ คือ ลานการเรียนรู้ชุมชน จำนวน 6 ลาน คือ ลานลดรายจ่าย ลานเพิ่มรายได้ ลานประหยัคดอต่อม ลานเรียนรู้วิถีชีวิต ลานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลานเอื้ออาทร

การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดีงามของชาวบ้านภู พังบรรยายสรุป บริบทชุมชน ชมวิถีชีวิตชาวผู้ไทบ้านภูและผลงานการบริหารการพัฒนาหมู่บ้านตามยุคสมัย ชมเทคโนโลยีพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าพื้นเมือง แปรรูปผ้าตัดเย็บด้วยมือ เยี่ยมชม โบราณสถานโบราณวัตถุ นมัสการ พระศักดิ์สิทธิ์ตามวัดต่าง ๆ ชมการแสดงของศิลปินพื้นบ้านท้องถิ่น ลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู พาแลง ชมวิถีชาวบ้านภู พักค้างคืนบ้านพักโฮมสเตย์ (Home Stay) และ กิจกรรมลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภู ตื่นนอนตอนเช้าทำบุญตักบาต

นอกจากนี้ยังได้ชมกลุ่มอาชีพและหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มไขเค็ม กลุ่มสมุนไพร กลุ่มจักสาน วิถีชุมชน รับประทานอาหารกลางวัน อาหารพื้นบ้านข้าวเหนียวรับประทานอาหารร่วมกับชาวบ้าน ชมการแสดงพื้นบ้าน พักอาศัยกับชาวบ้านในชุมชนในรูปแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) โบราณสถานและ วัดพระพุทธศิรี นมัสการหลวง พระใหญ่วัดศรีนันทาราม ท่องเที่ยววิถีไทยวิถีพุทธสำนักสงฆ์ถ้ำโล่มชมพระแกะสลักที่ใหญ่ที่สุดในโลกและหินแกะสลักพุทธประวัติตามภูเขา

พร้อมเยี่ยมโบราณสถาน จุดชมวิวของบ้านภูและธรรมชาติอันงดงาม ชมการแสดงกลอง
ตุ้ม การดำเนินวิถีชีวิตชาวบ้านภู กล่าวอำลาชุมชน และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

4.6 เป้าประสงค์ : ประกอบด้วย 1) ชุมชนและประชาชนมีจิตสำนึกและ
มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
หลากหลายและจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3) ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์และมีรายได้เพิ่มขึ้นอันเนื่องจากการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน 4) นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป
รับรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมลุ่มน้ำตาปี 5) ประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยว
เกิดความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน 6) มีการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ชุมชนเข้มแข็งและสมานฉันท์

4.7 การบริหารจัดการ : บริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการดำเนินการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการระดับ
หมู่บ้านและกรรมการร่วมพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านภู เลือกตั้ง
จากสมาชิกของการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านภู จำนวน คน ประกอบด้วย 1) ประธาน
คณะกรรมการ 2) รองประธานคณะกรรมการ 3) กรรมการฝ่ายต่าง ๆ 4) ประชาสัมพันธ์
5) เหมรัญญิก 6) ผู้ช่วยเหมรัญญิก 7) เลขานุการ 8) ผู้ช่วยเลขานุการ 9) กรรมการ

4.8 แผนงานยกระดับการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท
บ้านภู : ชาวบ้านภูกำหนดดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) สร้างถนนวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น 2) ตลาดภูเขาศรีนครบ้านภู 3) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว 4) พัฒนาแหล่ง
โบราณสถาน 5) พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) ปรับปรุงภูมิทัศน์ โมเดล
แผนผังหมู่บ้าน แหล่งน้ำ 7) การจัดการขยะโดยชุมชน

4.9 ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ : ประกอบด้วย 1) ชุมชนและประชาชนต้อง
เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจังและ
ต่อเนื่อง 2) คณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มน้ำตาปีต้องเสียสละ
รักวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
3) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องได้รับการยอมรับ และเป็นส่วนหนึ่งของ
แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
รัฐบาลต้องมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสนับสนุน

กองทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ 5) ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมในการจัดการท่องเที่ยว

5. รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

ลักษณะและองค์ประกอบโครงสร้างความสัมพันธ์ของรูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้าน การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้าน สำนักทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไทหมู่บ้าน นวัตกรรมความเป็นผู้ไทในอัตลักษณ์ทางพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้าน การสร้างและคัดเลือกสัญลักษณ์แสดงความเป็นตัวตนของหมู่บ้าน การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทหมู่บ้านในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน และนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภูภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามแต่อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน มีลักษณะที่ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีให้คนรุ่นหลังได้ใช้อย่างต่อเนื่อง คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม กระจายรายได้ทั่วถึงมีความเสมอภาคและชุมชนความพึงพอใจมีความสุข นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการบริหารจัดการโดยชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมดำเนินงาน พร้อมทั้งสามารถยอมรับและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ อาทิ เศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง การศึกษา และวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน

ข้อเสนอแนะจากข้อค้นคว้าวิจัย พบว่า 1) รูปแบบข้างต้นเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านในชุมชน 2) การบริหารการพัฒนาในอดีตเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ แต่งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าการบริหารการพัฒนาถูกเปลี่ยนผ่านมาเป็นการจัดการตนเองโดยองค์กรชุมชนในพื้นที่ด้วย 3) ชุมชนพึ่งตนเองโดยการจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น 4) การท่องเที่ยวเป็น “เครื่องมือ” อุปถัมภ์ค้าชูการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวผู้ไท 5) การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนด้วยระบบอาวุโสของชุมชน 6) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทุกกระบวนการของชุมชน 7) ความยั่งยืนอีกรูปแบบหนึ่งที่พบชุมชนได้วางคนสืบสานเป็นรุ่น ๆ

อย่างไรก็ตามแต่ยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ 1) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนา ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบการบริหารการพัฒนาในระดับปัจเจก จะเห็นว่า อาจารย์ถวัลย์ ฝิวซ่า ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ “รูปแบบที่จัดการได้โดยคนคนเดียว” 2) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนาโดยกลุ่มคนภายในชุมชน มีกลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำขันโตก กลุ่มผู้แสดงศิลปวัฒนธรรม กลุ่มวงดนตรี เป็นต้น 3) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนาโดยกลุ่มคนภายนอกชุมชน เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด Mukdahan สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและอำเภอ ส่วนราชการในอำเภอหนองสูง เป็นต้น

4) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนาโดยการแยกเอาวิถีชีวิตจริงของชุมชนในอดีตไปดำเนินการที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งเป็นการประดิษฐ์สร้างตามวาทกรรมการพัฒนาสมัยใหม่ เช่น การจัดการโดยเอาสัตว์เลี้ยงไปไว้ในอกบริเวณบ้านจนหมด นั้นมันไม่ใช่วิถีชีวิตของชาวผู้ไทหรือชาวอีสานโดยทั่วไป ในบริบทของการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานด้านสาธารณสุขบอกชาวบ้านว่า มันสกปรกมีกลิ่นเหม็นรบกวนทำให้อากาศเป็นพิษ นักท่องเที่ยวมานอนพักโฮมสเตย์จะได้รับกลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์ ส่วนสุกรเปิด ไร่ นั้นหากเลี้ยงไว้เหมือนบ้านญาติสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ จะมาทำลายสิ่งของที่ชาวบ้านปลูก เพราะอย่างนี้เขาเลยประกาศกันโดยมีการลงมติกันว่าให้นำเอาสัตว์เลี้ยงไปเลี้ยงไว้ท้ายบ้านหรือตามหัวไร่ปลายนาของตนเองทุกครัวเรือน จึงทำให้ทุกครัวเรือนไม่มีสัตว์เลี้ยงดังกล่าวไว้ได้ถุนบ้าน ถ้ามว่านี่คือ วิถีชีวิตของสังคมชนบทอีสานอย่างนั้นหรือไม่ มีนักวิชาการกล่าวไว้ว่า ประเพณีวัฒนธรรมใด ๆ หากไร้ประสิทธิภาพในสังคม สังคมก็จะสร้างหรือประดิษฐ์วัฒนธรรมใหม่หรือปรับปรุงเพื่อมาทดแทน ดัง Eric Hobsbawm (1983, P. 4) ได้ให้ไว้ว่า การพัฒนาเพื่อผลิตซ้ำ และปรับเปลี่ยนระบบคุณค่าของประเพณีให้สอดคล้องกับบริบทและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วย ปรากฏว่าชาวบ้านภู ประดิษฐ์สร้างวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งมีวาทกรรม “ความสะอาด” เข้ามาเกี่ยวข้อง สำนักงานสาธารณสุขบอกว่า บ้านนี้สกปรกเหลือเกิน ชาวผู้ไทเป็นคนรักความสะอาดนะ ความเป็นจริงแล้วชาวบ้านภูจะไม่ทิ้งวัว ควาย เพราะเป็นสังคมเกษตรกรรม ดำรงวิถีชีวิตชาวนามาช้านานแล้ว เขาจัดการอย่างนี้ ซึ่งเขาเรียกว่า เป็นการจัดการตลาดชาติพันธุ์ หมู่บ้านนี้เป็นการประดิษฐ์เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ โดยนัยยะวาทกรรมของ “โฮมสเตย์”

การจัดการบ้านพักในลักษณะนี้มีตัวแบบการประเมินมากำกับ มีกรรมการมาตรวจสอบ ประเมินผลว่าจะให้ระดับไหน ผ่านการประเมินหรือเปล่า ในด้านความสะดวก บริเวณบ้าน ห้องนอนห้องรับแขก ห้องน้ำห้องส้วม ห้องครัว เป็นต้น หากมองในเชิงบริหารการพัฒนา เป็นวาทกรรมการพัฒนารูปแบบหนึ่ง แต่ทำให้วิถีชีวิตคนชนบทกลายเป็นเปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้ร่วมกันย้ายบ้านของตนเอง เพื่อเป็นการจัดระเบียบ ทางสังคม ทำให้ถนนภายในชุมชนมีลักษณะสวยงาม อาจารย์ถวัลย์ ผิดซ้ำ กล่าวว่ ฤดูหนาวปี พ.ศ. 2560 ที่จะมาถึงจะเห็นทุ่งนาท้ายบ้านทางทิศเหนือของหมู่บ้าน จะกลายเป็นที่กลางเต็น และชาวบ้านร่วมกันปลูกทานตะวันทุ่งนากลายเป็นทุ่งทานตะวัน และมีพืชผักปลอดสารพิษไว้บริการนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวมาสนใจที่จะกางเต็น ก็จะมีเต็นให้เช่า นักท่องเที่ยวชอบปั่นจักรยานก็จะมีจักรยานไว้ให้เช่าเช่นกัน ปรากฏการณ์ เหล่านี้ถือว่เป็นการประดิษฐ์สร้างทางสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

วิจัยเรื่อง บ้านภู : การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบท การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ได้พบประเด็นนำมาอภิปรายผลให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สุดท้าย รูปแบบการบริหารการพัฒนา อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สภาพทั่วไปของชุมชนผู้ไททั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู จากผลการวิจัยพบว่า

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู แห่งจังหวัดมุกดาหาร ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามมา จากการที่บ้านภูได้รับการส่งเสริมเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตั้งอยู่ที่ราบสูงเนิน เขา “หินเหล็กไฟ” ประกอบด้วยกลุ่มคนชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นส่วนใหญ่ ชาวบ้านภูคงมีสำนึก ในความเป็นชาติพันธุ์ผู้ไทอยู่อย่างชัดเจน ถือเป็นมรดก “ต้นทุนทางสังคมสูง” บ้านภู กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงอีกแห่งหนึ่งด้วย

บ้านภูเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ทางกายภาพ อันหลากหลายทางชีวภาพ และงดงามตามธรรมชาติ เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีป่าเขาและแหล่งน้ำรอบล้อมหมู่บ้าน ซึ่งมีความงดงามตามธรรมชาติแตกต่างกันไป เป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (2555, หน้า 70-76) วิจัยเรื่อง ต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้ไว้ว่า พื้นที่เชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักและสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งใน “จิตวิญญาณของพื้นที่” (Spirit of Place) รวมทั้งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชุมชนต่าง ๆ มีการเรียนรู้การใช้ชีวิตของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น เช่น การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหาร ศิลปหัตถกรรม นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้คนในท้องถิ่น ได้ใช้ชีวิตตามแบบท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นการรักษาวัฒนธรรมชุมชน และชนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น โดยทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับ Xie (2001, pp. 16-20) วิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไหล่ล้าประเทศจีน ที่ว่า เกาะไหล่ล้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่เก่าแก่ เหมาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากที่สุด และงานของ Pham Hong Long เรื่อง “Resident’s Perception of Tourism Impacts and Their Support for Tourism Development : The Case of Cucphuong National Park, NinhBinh, Vietnam” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของคนพื้นเมืองต่อบรรยากาศ ต่อนักท่องเที่ยว ต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของตนในเชิงบวก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

ในบริบทการบูรณาการทางเศรษฐกิจ สังคม ธรรมชาติแวดล้อมและความสัมพันธ์ของมนุษย์กับปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติในพื้นที่ สถานที่ ระบบนิเวศ การจัดการทางสังคม และจิตวิญญาณท้องถิ่น เป็นพื้นที่ทางสังคม พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่จินตนาการ ทั้งสามพื้นที่มีความสัมพันธ์กันหลายมิติ ซึ่งเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการดำรงอยู่ความเป็นชนเผ่าผู้ไทที่ดั้งเดิม มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู สร้าง ผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท ชนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยม อีกทั้งมีความศรัทธาต่อพุทธศาสนา มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญหลายแห่งเหมาะที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน สอดคล้องกับงานศึกษาของ Henri Lefebvre (1991) วิจัยเรื่อง การเมืองเรื่องพื้นที่ การต่อรองและช่วงชิงเกี่ยวข้องกับอำนาจ งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องพื้นที่มาศึกษาโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กันในบริบทการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน

ส่วนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้านภู การสำนึกหรือการนิยามความเป็นผู้ไทบ้านภู ที่สืบทอดไปตามสถานการณ์ที่เข้ามากระทบ อาทิเช่น วิถีชีวิตชุมชน ภาษา เครื่องแต่งกาย อาหารการกิน เรื่องราวประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน ฐานเรียนรู้ 6 ฐาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลานวัฒนธรรมผู้ไท ตลอดจนการฟื้นฟูวิถี การสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมอันโดดเด่นและการผลิตสินค้าและบริการของชุมชน ทั้งนี้การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภูเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ นโยบาย กลไกการบริหารการพัฒนา แผนงาน โครงการ กิจกรรม และกระบวนการ ที่ชาวบ้านจะต้องมีส่วนร่วมและพัฒนาควบคู่กันไปเพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับงานศึกษา ของปานแพร เซวณประยูร, (2555) วิจัยเรื่อง ปาย: การสร้างอัตลักษณ์และการให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวอำเภอปาย ได้ถูกสร้าง อัตลักษณ์ เช่น เมืองแห่งขุนเขา ป่าไม้และความหนาวเย็น เมือง Artist สินค้า Handmade และปาย 'มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์' และงานศึกษาของรัญจวน ประวัติ เมือง, (2556) พบว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ประกอบด้วย 1) ด้านอาหาร 2) ด้านภาษา 3) ด้านการแต่งกาย 4) ด้านกิจกรรมประเพณี 5) ด้านสภาพแวดล้อมตามสภาพ ภูมิศาสตร์ อากาศและพืชพันธุ์ไม้ 6) ด้านบุคลิกลักษณะและวิถีชีวิต 7) ด้านสถาปัตยกรรม 8) ด้านจิตรกรรมและประติมากรรม 9) ด้านบุคลิกลักษณะและวิถีชีวิต 10) ด้านอื่น ๆ เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การจัดการท่องเที่ยว และการแพทย์แผนไทยและยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ ประคอง จุลสอน (2557) วิจัยเรื่อง รูปแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชุมชน ผ่านเครือข่ายภู่อ ตำบลคลองขาม อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า อัตลักษณ์ชุมชนภู่อบ้านสามมีความโดดเด่นเป็นของตัวเอง ทั้งด้านภาษา อาหาร และที่อยู่อาศัย

2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของหมู่บ้านภู

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านภู โดยการจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนา เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน และโครงการ กิจกรรมของชุมชน อันประกอบด้วย คณะกรรมการกลางหมู่บ้านภูทั้งสองหมู่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หัวหน้าคุ้ม ประธานกลุ่มองค์กรในชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านเป้า และคนในชุมชนบ้านภู ร่วมกันกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนดำเนินการจัดตั้งองค์กร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

- 1) สมาชิกขององค์การบริหารการพัฒนา
- 2) คณะกรรมการบริหารจัดการองค์กร

การบริหารการพัฒนา 3) ภาวะเปียบข้อตกลงร่วมกัน 4) แผนงาน โครงการและกิจกรรม ดำเนินงานร่วมกัน 5) ทุนดำเนินการ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” จากการจัดการตนเองผ่าน “การทำวัฒนธรรมให้สินค้า” หรือ “วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว” ได้แก่ (1) กระบวนการทำวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เพื่อเป็นจุดขาย ได้แก่ การแสดงวิถีชุมชนในขบวนต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดการนักท่องเที่ยว การบรรยายเรื่องราวประวัติศาสตร์ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนและนำชมพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ นอกจากนี้ยังได้นำนักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ฐานเรียนรู้ รวมทั้งกลุ่มแสดงทางวัฒนธรรม กลุ่มชั้นโตก กลุ่มโฮมสเตย์ และกลุ่มทอผ้า เป็นต้น และกระบวนการอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ มีวิธีการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การก่อสร้าง การสร้าง และการผลิตซ้ำ กระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งองค์การบริหารการพัฒนา นำเป็นจุดขายดึงดูดการบริหารจัดการท่องเที่ยว ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวอันสำคัญของชุมชน 5 แห่ง ได้แก่ บ้านพักโฮมสเตย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ฐานการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภู และพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยกระบวนการประกอบด้วย

- 1) การนิยมความเป็นผู้ไทหมู่บ้านภู
- 2) สำนักทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไทหมู่บ้านภู
- 3) การเลือกสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท ได้แก่

การสร้าง รื้อสร้าง และผลิตซ้ำ เป็นการใช่ของเก่า การประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ การใช่ของเดิมที่มีอยู่และการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรนให้เข้ากับบริบทที่เกี่ยวข้อง

4) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนหมู่บ้านภู เป็นการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมหรือการบริหารจัดการอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทผ่าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านภู พิพิธภัณฑ์ ฐานวัฒนธรรมผู้ไทหมู่บ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านพักโฮมสเตย์ เป็นต้น

5) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว ผ่านแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านภู

การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทของการท่องเที่ยวนี้ มีการนำเสนอปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ วรเมธ ยอดบุญ (2548) งานวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทของการท่องเที่ยวที่พบว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เข้ากับบริบท การท่องเที่ยวและบริบทอื่น ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และงานศึกษาของ ปานแพรว ชาวนันประยูร (2555) เรื่อง ปาย : การสร้างอัตลักษณ์และให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า จัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้ นำกระบวนการอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวได้ถูกสร้าง รื้อสร้าง และผลิตซ้ำจากชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ สร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวและการผลิตวัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าและบริการ

แต่อย่างไรก็ตามงานศึกษาของสาริณี ภาสยะวรรณ (2553, หน้า 202) เสนอว่า การบริการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ได้สะท้อนถึงมิติใหม่ของตลาดการท่องเที่ยวยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งพื้นที่บ้าน หมูบ้านและวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนสามารถนำมาเป็น “สินค้า” ที่ขายได้ อันแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงผู้คนทั่วโลกได้อย่างใกล้ชิดและเข้มข้นผ่านการบริการที่เอื้อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าไปใกล้กับชีวิตประจำวันของเจ้าของบ้านมากขึ้น ส่วนเจ้าของบ้านต้องตกอยู่ในสถานะผู้ถูกท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปสัมผัส และ รู้เห็นชีวิตประจำวันถึงในระดับพื้นที่บ้านได้ ดังจะเห็นได้จากกรณีของชุมชนผู้ไทบ้านภู เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน และตำบลบ้านเป้า ชาวผู้ไทบ้านภูได้มีการปรับเปลี่ยน อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองโดยหวนกลับไปหาความเป็นผู้ไทแบบดั้งเดิมแท้ ๆ ของพวกตนเอง แต่ก็ไม่ได้เป็นการกลับไปหาความเป็นผู้ไทแบบดั้งเดิมเสียทั้งหมด เพราะมีบางส่วนที่มีการปรับเปลี่ยนให้สวยงามแปลกตาและมีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมหรือเข้ากับบริบทของการท่องเที่ยวที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ ยศ สันตสมบัติและคณะ (2547, หน้า 57) ได้ระบุว่า 1) การท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ เป็นมุ่งหารายได้ที่เงินเป็นสำคัญ 2) การท่องเที่ยวต้องมองถึงความยั่งยืนของชุมชนและ สิ่งแวดล้อมเป็นหลักหรือเป็นสำคัญ 3) คนภายในชุมชนต้องคิดและทำร่วมกัน คนภายใน ชุมชนเป็นเจ้าของโครงการที่แท้จริง และ 4) ชุมชน นักวิจัยและนักพัฒนารวมทั้งผู้บริหาร ของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องศึกษาฟื้นฟูและทำความเข้าใจทรัพยากรของชุมชน

จากผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้เกิดกลุ่มที่ห่วงใยในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนว่าหลังจากจะสูญหายไป ซึ่งเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ มีแบบแผนเดียวกันทุกมิติ โดยมีวัฒนธรรมเหมือนกันทั่วโลก ทำให้ขาดความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากความห่วงใยดังกล่าวจึงเกิดการรื้อฟื้น ฟื้นฟู วัฒนธรรมเดิมของตนขึ้นมา โดยเน้นการกลับคืนสู่รากเหง้าทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเอง (ยศ สันต์สมบัติ, 2551, หน้า 44-45 ; สิริรัตน์ สีสสมบัติ , 2552, หน้า 19-21)

ในขณะที่เดียวกันผลของโลกาภิวัตน์ ก็นำมาซึ่งธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย อันเกิดจากการหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งที่มาเพื่อเยี่ยมชมความแตกต่างหลากหลายทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมหรือมาเพื่อแสวงหาผลกำไรหรือแหล่งทุน ทางธุรกิจหรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเติบโตมากขึ้น ทุกขณะ เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกใช้เป็น “จุดขาย” เพื่อดึงดูดความสนใจและเงินตราจากนักท่องเที่ยวโดยการทำวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้าและบริการรัฐเองจึงได้เริ่มเข้ามาส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมเดิมของท้องถิ่นขึ้นอย่างจริงจัง ส่วนหนึ่งก็เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันเดียวกันก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมซึ่งเข้าสู่ประเทศด้วย รัฐจึงมีนโยบายให้ชุมชนท้องถิ่นมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง (สิริรัตน์ สีสสมบัติ , 2552 , หน้า 19-21)

การบริหารการพัฒนา และกระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ในบริบทของการท่องเที่ยวผู้วิจัยสังเคราะห์ผ่านพื้นที่การจัดกิจกรรมของชุมชน โดยชาวบ้านภูได้ดำเนินงานจัดตั้งองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการบริหารจัดการแผนงาน โครงการและกิจกรรมการท่องเที่ยว และอื่น ๆ ด้วยกระบวนการนิยามตัวตนที่ต้องใช้เป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายการนำเสนอและปฏิสัมพันธ์นักท่องเที่ยว “การจัดการการท่องเที่ยว” ผ่านศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติ ลานวัฒนธรรมผู้ไทของหมู่บ้านภูและโฮมสเตย์ โดยกระบวนการ 1) การประดิษฐ์ใหม่ ‘การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์’ 2) การใช้ของเก่าหรือการปรับปรุง ‘รื้อสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์’ และ 3) การใช้ของเดิม ‘ผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์’ ซึ่งทั้งสามกระบวนการนี่ยึดโยงกับ การปรับปรุง การประดิษฐ์ใหม่

การใช้ของเก่า และการใช้ของเดิม เพราะรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้อย่างตายตัว อาจจะมีการเลื่อนไหลตามสถานการณ์

การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์นั้น อาจเป็นสิ่งใหม่จากนโยบายภาครัฐหรือสิ่งที่ชาวบ้านต้องให้มีขึ้นเพื่อผลประโยชน์อะไรบางอย่างในการดำรงอยู่ ความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ต้น ขณะเดียวกันเป็นการนำเสนอและปฏิสัมพันธ์ เพื่อเป็นจุดขายให้แก่นักท่องเที่ยวในขณะเดียวกันด้วย

ดังนั้น ความเป็นผู้ไทจึงมีการนิยามแล้วนิยามอีกอยู่ตลอดเวลาไม่มีความหยุดนิ่งคงที่ ทั้งนี้เพราะพวกเขาต้องปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งต้องเผชิญกับบริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปภายใต้บริบทการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานของราชันย์นิลวรรณภา, (2553) วิจัยเรื่อง อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์แดง และอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยว : ศึกษากรณี หมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่ว่า อัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางวิถีวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ทางภาษาชาวผู้ไทแดงนิยามตนเอง

วรมธ ยอดบุญ, (2548) เรื่อง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยว ที่พบว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทของการท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่เป็นแหล่งดึงดูดการท่องเที่ยวชัดเจนที่สุด คือ การแต่งกาย การละเล่น งานศึกษาเรื่อง ปาย : การสร้างอัตลักษณ์และการให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ของปานแพร เซวาร์ประยูร, (2555) อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไม่เพียงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแต่ถูกสร้าง ผลิตและคงรักษา เพื่อเป็นทุนดึงดูดการท่องเที่ยวที่ว่า อัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางวิถีวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ทางภาษา

ชุมชนผู้ไทบ้านภูก็เช่นเดียวกัน เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านชาวบ้านได้มีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของตนเองโดยกลับไปหาความเป็นผู้ไทดั้งเดิมของตน “โหยหาอดีต” แต่ก็ไม่ได้กลับไปหาความเป็นผู้ไทแบบดั้งเดิมเสียทั้งหมด เพราะมีบางส่วนที่พวกเขาได้มีการปรับเปลี่ยนให้สวยงามตื่นตาตื่นใจและมีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมหรือเข้ากับบริบทการท่องเที่ยวที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ในขณะเดียวกันเมื่อพวกเขาอยู่ในบริบทเหล่านั้น พวกเขาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างกลุ่มชาติพันธุ์มากมาย หลากหลายกลุ่ม ทำให้พวกเขาต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ให้เหมาะสม

3. รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านภูที่ยั่งยืน พบว่า

จากการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับ ซึ่งกำหนด
ดำเนินการตามหัวเวลา และการกำหนดนโยบายของรัฐบาลผ่านกระทรวง ทบวง กรม
อาทิเช่น โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการพัฒนาหมู่บ้านโฮมออป เพื่อการ
ท่องเที่ยว นำสู่การปฏิบัติโดยผ่านองค์กรชุมชน ได้แก่ รูปแบบองค์กรธรรมชาติยึดหลัก
เคารพผู้อาวุโส รูปแบบองค์กรการเมืองท้องถิ่น รูปแบบองค์กรการพัฒนาการท่องเที่ยว
รูปแบบองค์กรข้ามพรมแดนรักชาติ ซึ่งรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ บ้านภูสร้างโครงสร้าง
ความสัมพันธ์ของรูปแบบ ประกอบด้วย

3.1 รูปแบบการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ที่ยั่งยืน เริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการกำหนดนโยบายของ
รัฐบาลผ่านกระทรวง ทบวง กรม อาทิเช่น โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการ
พัฒนาหมู่บ้านโฮมออปเพื่อการท่องเที่ยว นำสู่การปฏิบัติโดยผ่านองค์กรชุมชน ได้แก่
รูปแบบองค์กรธรรมชาติยึดหลักเคารพผู้อาวุโส รูปแบบองค์กรการเมืองท้องถิ่น
รูปแบบองค์กรการพัฒนาการท่องเที่ยว รูปแบบองค์กรข้ามพรมแดนรักชาติ

3.2 การจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารการพัฒนาเชิงพื้นที่
ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กิจกรรม เป้าหมาย การบริหารจัดการ เงื่อนไข
แผนงาน

3.3 รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบท
การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดตั้งองค์กรการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์
ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้านภู เป็นการรวบรวมชาวบ้านเข้ามาเป็นสมาชิกขององค์กร
โดยการจัดเวทีประชาคมระดมคนและชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน
ถัดมาดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อมาทำหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์เป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกัน ต่อมากรรมการจัดทำร่างระเบียบ
ข้อตกลงร่วมกันในการขับเคลื่อนงานขององค์กรการบริหารการพัฒนา พร้อมทั้งระดมทุน
จากสมาชิกและแสวงหางบประมาณเพื่อมาดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้กำหนดร่วมกัน
จากเวทีการจัดประชุมของชาวบ้านและสมาชิกขององค์กรดังกล่าว ดำเนินการภายใต้สำนึก

ความเป็นคนผู้ไทบ้านภูยี่ดหลักเคารพผู้อาวุโส รวมทั้งการมีเครือข่ายระบบล่ามของชุมชน และการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

3.3.1 การจัดตั้งองค์กรการบริหารการพัฒนา เป็นกลไกในการขับเคลื่อน นโยบาย แผนงาน และโครงการ กิจกรรมของชุมชน อันประกอบด้วย คณะกรรมการกลาง หมู่บ้านภูยี่ดสองหมู่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หัวหน้าคุ้ม ประธานกลุ่มองค์กรในชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านเป้า และคนในชุมชนบ้านภู ร่วมกันกับภาคีการพัฒนา ทุกภาคส่วนดำเนินการจัดตั้งองค์กร

3.3.2 การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู

3.3.3 สำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไทหมู่บ้านภู

3.3.4 การนิยามความเป็นผู้ไทภายใต้บริบทที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการนิยามความเป็น ผู้ไทในอัตลักษณ์ทางพันธุ์ผู้ไทของหมู่บ้านภู จากประเด็นต่าง ๆ

3.3.5 สร้างและการเลือกสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท หรือความเป็นผู้ไทตามคำนิยามที่กำหนดขึ้น โดยมีวิธีการที่เกี่ยวข้องในการนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เลือกไว้มาใช้คือ การบริหารจัดการของชาวผู้ไทอันประกอบด้วย การสร้าง รื้อสร้าง และผลิตซ้ำ ซึ่งเป็นการใช้ของเก่า การประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ การใช้ของเดิมที่มีอยู่และการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรนให้เข้ากับบริบทที่เกี่ยวข้อง การสร้างสัญลักษณ์และคัดเลือกสัญลักษณ์แสดงความเป็นตัวตนของหมู่บ้านภู

3.3.6 การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของหมู่บ้านภู

3.3.7 การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนนั้น มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ความเป็นผู้ไทมีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับกลุ่มคนที่พวกเขามีปฏิสัมพันธ์ด้วยการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ที่พวกเขาได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของปานแพร เขาวนัประยูร (2555) วิจัยเรื่อง ปาย : การสร้าง อัตลักษณ์และการให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไม่เพียงเป็นมรดกทาง

วัฒนธรรมแต่ถูกสร้าง ผลิตและคงรักษาเพื่อเป็นทุนดึงดูดการท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งอัตลักษณ์ภายใต้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของผู้คนหลากหลาย โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประยุกต์อัตลักษณ์และการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปาย และงานศึกษาของวันสาต ศรีสุวรรณ (2553) เรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ที่ว่าด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี เป็นการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการระดับตำบล ร่วมกันพัฒนา โดยเลือกตั้งจากสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว เป้าประสงค์ การบริหารจัดการ แต่ในงานวิจัยนี้แตกต่างคือ ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว เป้าประสงค์ การบริหารจัดการ แผนงานยกระดับการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่อยู่ในความสนใจมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยวประสงค์สัมผัสทดลองปฏิบัติกิจกรรมบางอย่างที่มีความสนใจและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่สำคัญชมความงดงามทางวัฒนธรรมชาติเวดล้อมชุมชน โดยเข้าพักค้างคืนกับครอบครัว สอดคล้องกับวีระพล ทองมา และคณะ (2554, หน้า 2) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าชุมชนชาวจีนยูนนานบ้านยางยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้านความเชื่อและค่านิยมตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนมาตั้งแต่บรรพบุรุษอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นที่จะต้องเดินทางไปไกลถึงประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่สามารถศึกษาจากขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตแบบชาวจีนยูนนานได้ในชุมชนบ้านยางแห่งนี้ ตั้งแต่สภาพของบ้านเรือน การแต่งกาย การใช้ภาษาพูด การใช้ภาษาเขียน หรือแม้แต่การประกอบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ชุมชนบ้านยางยังได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านที่พักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสบรรยากาศของพี่น้องชาวจีนที่อยู่ร่วมกันอย่าง

สันติสุข ภายใต้ความหลากหลายของศาสนาและความเชื่อ โดยเฉพาะศาลเจ้า เจ้าแม่กวนอิม พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และอิสลาม เป็นต้น การได้ชิมและรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพอันเลิศรสของชาวจีน เช่น สุกี๊วนาน ชาหมูหมั่นไถและไก่ดำตุ๋นยาจีน ยังมีอรรถวรรณ บุญวัฒน์ (2557, หน้า 103-106) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย เพิ่มเติมว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสศึกษาและสัมผัสประสบการณ์จริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม เช่น ชุมชน สมาชิกในชุมชนหรือชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการ

วิทยา จันทรแดง (2555, หน้า 216) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตภาคกลางตอนบน เสนอว่า รูปแบบและผลการนำนโยบายการสร้างชุมชนเข้มแข็งไปสู่การปฏิบัติ ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในระดับชาติ ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลจนถึงระดับชุมชน รวมถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ ตามนโยบายคือ 1) การสื่อสารและสร้างการยอมรับนโยบาย 2) การสร้างการมีส่วนร่วมและการแสวงหาภาคีสสนับสนุน 3) การแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสม 4) การเรียนรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินนโยบาย 5) สร้างความเป็นปึกแผ่นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

งานศึกษาของประคอง จุลสอน, (2557) งานวิจัยเรื่อง รูปแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชุมชนผ่านเครือข่ายญาติ ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ งานวิจัยของวันสาด ศรีสุวรรณ (2553) วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ให้ไว้ว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี เป็นการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการระดับตำบลร่วมกันพัฒนา และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่งานวิจัยนี้มีประเด็นที่แตกต่างคือ รูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบท การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งองค์กรการบริหารการพัฒนา 2) การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนา 3) สำนักทางชาติพันธุ์

ของชาวผู้ไทหมู่บ้าน 4) การนิยามความเป็นผู้ไท 5) การสร้างและคัดเลือกสัญลักษณ์หมู่บ้าน 6) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 7) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ประเด็นความรู้ทางวิชาการในการหาแนวทางหรือรูปแบบเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนของชาวผู้ไทหมู่บ้าน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนภายในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามการที่นำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงอย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของบ้านภูคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีน้อย ขาดสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ขาดแคลนแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีน้อย การบริหารจัดการไม่เป็นระบบไม่โปร่งใส ขาดหน่วยงานกลางในการจัดการและสนับสนุนที่จริงจังต่อเนื่อง ขาดแผนงานโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ขาดทักษะการบริหารจัดการขยะในชุมชนและบริเวณโดยรอบชุมชน ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่มีน้อย และการประชาสัมพันธ์มีน้อย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1.1 ประชาชนภายในชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนต้องเปิดโอกาสและสร้างโอกาสให้ประชาชนได้คิดและลงมือปฏิบัติร่วมกันในกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนคือเจ้าของโครงการที่แท้จริง ดังนั้นจึงต้องช่วยกันสร้างองค์ความรู้ของตัวเองในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในชุมชน ไม่ใช่ไปรอรับคำสั่งหรือกำหนดการต่าง ๆ จากบุคคลภายนอก นอกจากนี้ประชาชนภายในชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูต้องร่วมกันศึกษาฟื้นฟูและทำความเข้าใจทรัพยากรภายในชุมชนทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นต้นทุนในการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งเพื่อจะได้อธิบายให้แก่ นักท่องเที่ยวเข้าใจคุณค่า ความหมายและความงดงามระหว่างความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตคนในชุมชนกับทรัพยากรดังกล่าว เป็นต้น

1.1.2 สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนโดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านการท่องเที่ยว

ภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเครือข่าย โดยเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวที่ไม่ใช่เป็นการมุ่งหารายได้ที่เป็น ตัวเงินเป็นสำคัญ แต่มองถึงความยั่งยืนของชุมชนโดยเฉพาะวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตรวมทั้งความเชื่อ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นหลักและสิ่งสำคัญ อีกประเด็นหนึ่ง ก็คือ การแบ่งปันผลประโยชน์จะต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมไม่ใช่เป็นการผูกขาดผลประโยชน์โดยผู้ใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

1.1.3 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านเป้า ควรพิจารณาให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูในพื้นที่อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.3.1 ส่งเสริมชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ใช่กระจุกตัวอยู่เพียงไม่กี่ครอบครัวในชุมชนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนค่อนข้างน้อย ดังนั้นการบริหารจัดการและการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นการกระจายความรับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่หรือแม้แต่การฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะในการดำเนินงานแต่ละฝ่ายที่เป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทของชุมชน หรือแม้แต่การสร้างความรู้ทางด้านศิลปะและหัตถกรรม โดยการถ่ายทอดจากผู้อาวุโสหรือปราชญ์ชาวบ้านสู่คนรุ่นใหม่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับการจัดการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ภายในชุมชนเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั่นเอง

1.1.3.2 ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกพื้นที่สามารถนำข้อมูลหรือทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนขายโปรแกรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีคุณค่าของชาวบ้านภู การชมวิถีชีวิตชนเผ่าวัฒนธรรม การแสดง การชิมอาหารเลิศรสเพื่อสุขภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวบ้านภู เป็นต้น

1.1.3.3 ประธานและคณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวภายในชุมชนชาวผู้ไทบ้านภู ควรประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกพื้นที่เพื่อสร้างพันธมิตรทางการตลาดตลอดจนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนให้กับผู้ประกอบการได้รับรู้เป้าหมาย และทรัพยากรการท่องเที่ยว

ที่แท้จริงของชุมชน เพื่อลดปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้ประกอบการที่มีเจตคติไม่ดีกับการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการมักจะมองว่าการจัดการของชุมชนเป็นการเข้ามาแข่งขันหรือลดราคาโปรแกรมทัวร์กับบริษัทนำเที่ยว ซึ่งทำให้บริษัทเอกชนสูญเสียผลประโยชน์ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ที่เคยเหลื่อมล้ำกันอย่างมากระหว่างบริษัทนำเที่ยวกับชาวบ้าน ทำให้ภาคเอกชนและภาคเอกชนบางรายมองว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการทำทลายอำนาจและผลประโยชน์ของภาคเอกชนโดยตรง ซึ่งถ้ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้มีโอกาสได้พูดคุยและสร้างความเข้าใจร่วมกันก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืนต่อไป

1.1.4 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูยังขาดการบริการที่ดีและมีคุณภาพทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง ดังนั้นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งเอกชนควรให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมเพื่อยกระดับความรู้และความเข้าใจตลอดจนทักษะด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านในแต่ละประเด็นเป็นรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยชุมชน ทั้งยังเป็นการพัฒนาที่สมดุลยั่งยืนรวมทั้งคุณภาพของการให้บริการสำหรับประชาชนชาวผู้ไทบ้านภู ซึ่งถ้าประชาชนเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะหรือความชำนาญแล้วก็จะมีส่วนร่วมเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งองค์กรการบริหารการพัฒนา 2) การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนา 3) สำนักทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไทหมู่บ้านภู 4) การนิยามความเป็นผู้ไท 5) การสร้างและคัดเลือกสัญลักษณ์หมู่บ้านภู 6) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 7) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทภายใต้การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.2.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชนและคนนอกชุมชน และตัวแทน หากนำรูปแบบนี้ไปใช้ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วม

ของภาคีการบริหารการพัฒนาทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละขั้นตอนและบูรณาการทำงาน

1.2.2 องค์การบริหารการพัฒนา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน

1.2.3 หมู่บ้านหรือชุมชน หากนำประเด็นดังกล่าวไปดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ประการแรกค้ำึงถึงแก่นนำ เพื่อพัฒนาและสร้างกลไกการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์หรือมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนประเด็นอื่นนั้นสามารถดำเนินการตามสถานการณ์ที่เข้ามากระทบ หากหมู่บ้านหรือชุมชนใดนำไปดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรค้ำึงถึงประเด็นดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงทุกกระบวนการและขั้นตอน รวมทั้งค้ำึงถึงระบบอาวุโสในสังคมของชุมชนด้วย

1.3 การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รัฐบาลควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นมาภายหลังได้เพราะกระบวนการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับระบบการตลาดรูปแบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นั้น อาจทำให้ชาวบ้านได้มองเห็นแต่ด้านดีเพียงด้านเดียวเท่านั้น ในความเป็นจริงไม่เพียงแต่กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไปบ้านภู แต่สังคมชนบทของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยได้ปรับตัวเข้าสู่ระบบตลาดตามการพัฒนาตามนโยบายกระแสหลักของประเทศ เป็นระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่เปลี่ยนทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นทุน วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำลายระบบความสัมพันธ์ของสังคมดั้งเดิมลงไปทุกวัน ขณะที่ชาวบ้านเป็นผู้ตกเป็นเหยื่อโดยไม่รู้ตัวได้ เพราะกลไกของระบบเศรษฐกิจในด้านการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างมีความสลับซับซ้อนกระทบกับคนในพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ดังนั้นหากบริหารการพัฒนาโดยไม่เข้าใจหรือไม่พิจารณาอย่างรอบด้านส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน ท้ายที่สุดนำไปสู่การแก้ไขปัญหาไม่มีวันจบสิ้น

1.4 ในด้านนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐบาลควรให้ความสนใจในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนจัดการตนเองแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะส่งเสริมให้หมู่บ้านและชุมชนนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมาสร้างเป็นแบรนด์ทำวัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน และให้นักท่องเที่ยว

ได้เรียนรู้และสร้างความเข้าใจในตราสินค้า ที่สำคัญสามารถทดลองปฏิบัติ เพื่อหมู่บ้าน และชุมชนได้ไม่ขายเฉพาะตัวสินค้า หากแต่ขายเรื่องราวความสำคัญที่ฝังอยู่ในตัวผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ไปด้วย เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าใจกระบวนการท่องเที่ยวจะไม่ไปทำลายทรัพยากร การท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนได้มีการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม ความสมดุลอย่างยั่งยืน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศ

1.5 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนา ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบการบริหารการพัฒนาระดับปัจเจก จะเห็นว่า อาจารย์ถวัลย์ วิชาญ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ “รูปแบบที่จัดการได้โดยคนเดียว” 2) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนา โดยกลุ่มคนภายในชุมชน มีกลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำขนมโตง กลุ่มผู้แสดงศิลปวัฒนธรรม กลุ่มวงดนตรี เป็นต้น 3) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนาโดยกลุ่มคนภายนอกชุมชน เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดมุกดาหาร สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและอำเภอ ส่วนราชการในอำเภอหนองสูง เป็นต้น และ 4) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับการบริหารการพัฒนาโดยการแยกเอาวิถีชีวิตจริงของชุมชนในอดีตไปดำเนินการที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งเป็นการประดิษฐ์สร้างตามวาทกรรมการพัฒนาสมัยใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ จึงทำให้การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเฉพาะชุมชนชาวผู้ไทบ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร เพียงแห่งเดียวเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่เป้าหมายให้ครอบคลุมชุมชนอื่น ๆ ในตำบลและอำเภอของจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอื่น ๆ ที่มีชาวผู้ไทบ้านภูอาศัยอยู่ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านภูในต่างพื้นที่หรือแม้แต่เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวกับชนชาติพันธุ์อื่น ๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ (Niche Market) โดยในปัจจุบันและอนาคตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นั่นเอง

2.2 การศึกษาการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของการวิจัยครั้งนี้มุ่งใน 3 ประเด็น คือ 1) บริบทของบ้านภู

ในการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไท

2) การบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3) ค้นหารูปแบบการบริหารการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของบ้านภู สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชาวบ้านภู และเป็นการเตรียมพร้อมชุมชนชาวผู้ไทบ้านภูในการรองรับนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ถ้านักวิจัยหรือนักวิชาการมีความต้องการที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสมควรที่จะต้องใช้แนวคิดเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) มาเป็นแนวทางในการศึกษาหรือวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นต้นแบบของการพัฒนาอันเกิดจากแนวคิดในฐานะเจ้าของทรัพยากรที่แท้จริง

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อต่อยอดในเชิงลึก เช่น การวิจัยและพัฒนาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการศึกษา เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์แบบยั่งยืน